

**COMMISSIE VAN ADVIES
voor de zaken betreffende
DE BURGERLIJKE STAAT
en de NATIONALITEIT**

Aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Privaatrecht
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Den Haag, 9 januari 2017

Betreft: concept wetsvoorstel vaststellingsprocedure staatloosheid

Excellentie,

Bij brief van 28 oktober 2016 (kenmerk [REDACTED]) heeft u de Commissie van Advies voor de zaken betreffende de burgerlijke staat en de nationaliteit (hierna: de Commissie) verzocht advies uit te brengen over het concept van een wetsvoorstel voor een Rijkswet houdende regels met betrekking tot de vaststelling van staatloosheid (Rijkswet vaststellingsprocedure staatloosheid, hierna: RwVS).

De Commissie heeft op grote lijnen met instemming kennis genomen van het voorontwerp. De Commissie meent dat de totstandkoming van een RwVS ertoe zal leiden dat Nederland beter kan voldoen aan de verplichtingen voortvloeiende uit het Verdrag van New York uit 1954 betreffende de status van staatlozen en het Verdrag van New York van 1961 tot beperking van staatloosheid.

De Commissie brengt de volgende punten onder uw aandacht.

De Commissie heeft grote aarzeling over de wenselijkheid de definitie van "staatloze" in art. 1, lid 1, onderdeel f, Rijkswet op het Nederlanderschap (hierna: RwNed) te wijzigen, zoals wordt voorgesteld in art. 6 van het concept wetsvoorstel. De huidige definitie van art. 1, lid 1, onderdeel f, RwNed ("een persoon die door geen enkele staat, krachtens diens wetgeving, als onderdaan wordt beschouwd") volgt verbatim de tekst van art. 1 lid 1 van het Verdrag betreffende de status van staatlozen uit 1954. Aangenomen wordt dat die definitie de status van volkenrechtelijk gewoonterecht heeft (zie ondermeer de UNHCR Guidelines on statelessness No.4, par. 16). Bij de toepassing van de voorgestelde RwVS zal die definitie moeten worden gevolgd. Indien – zoals voorgesteld – de definitie van staatloze in art. 1, lid 1, onderdeel f, RwNed wordt gewijzigd in "een persoon die als staatloos kan worden beschouwd op grond van artikel 4 van de Rijkswet vaststellingsprocedure staatloosheid", zal er materieelrechtelijk niets veranderen. Het gaat dan om een persoon ten aanzien van wie is vastgesteld dat hij of zij door geen enkele staat, krachtens diens wetgeving, als onderdaan wordt beschouwd. Procedureel treedt door een dergelijke definitie wel een aanzienlijke verandering op. Het gevolg zal immers zijn dat rechten die krachtens de RwNed zijn toegekend aan een "staatloze" door deze slechts kunnen worden uitgeoefend indien de staatloosheid conform art. 4 RwVS vaststaat.

Het woord "staatloze" komt behalve in art. 1, lid 1, onderdeel f, RwNed niet voor in de RwNed. Wel worden de begrippen "staatloos" of "staatloosheid" gebruikt (zie art. 6 lid 1 onder b; art. 8 lid 4; art. 14 lid 6 RwNed). Deze begrippen plegen tot nog toe te worden uitgelegd in het licht van de definitie van art. 1, lid 1, onderdeel f, RwNed. Wijziging van de definitie in een verwijzing naar art. 4 RwVS zou impliceren, dat de rechten die in art. 6 en 8 worden toegekend aan een staatloze (optierecht, respectievelijk het sneller in aanmerking komen voor naturalisatie) slechts gelden voor personen wier staatloosheid vaststaat conform art. 4 RwVS. Voor de toepassing van art. 14 lid 6 RwNed, inhoudende dat – één uitzondering daargelaten – een bepaling strekkende tot verlies van

het Nederlanderschap geen staatloosheid mag veroorzaken, zou dit met zich kunnen brengen dat geen verlies van het Nederlanderschap zal kunnen worden vastgesteld, indien niet conform de procedure voorzien in de RwVS wordt vastgesteld dat geen staatloosheid wordt veroorzaakt. Dat is problematisch. De Commissie geeft er derhalve de voorkeur aan om de huidige definitie van art. 1, lid 1, onderdeel f, RwNed te handhaven.

Voorgesteld wordt in art. 6 onder B van het voorontwerp om ten behoeve van in Nederland geboren staatlozen twee nieuwe optierechten in te voeren (art. 6, lid 1, onder p en q, RwNed) ten einde te voldoen aan de verplichtingen voortvloeiende uit art. 1 van het Verdrag ter beperking van staatloosheid uit 1961. Dit voorstel kan in beginsel worden toegejuicht, maar zou op twee punten moeten worden aangepast. Voor beide optierechten wordt een bepaalde termijn van "stabiel hoofdverblijf" geëist. In de artikelsgewijze toelichting (p. 24) wordt aangegeven dat het element "stabiel" is opgenomen om te bewerkstelligen, dat slechts indien het kind en de ouders het vertrek uit Nederland niet hebben gefrustreerd en zich niet hebben onttrokken aan toezicht, de desbetreffende optierechten kunnen worden uitgeoefend. Aangegeven wordt verder dat in beleidsregels nader zal worden uitgewerkt wat "stabiel" precies inhoudt. Het eisen van "stabiel" hoofdverblijf staat op gespannen voet met het feit dat op grond van art. 1, lid 2, onderdeel b van het Verdrag tot beperking van staatloosheid slechts een zekere periode van "habitual residence" mag worden geëist (zie UNHCR Guidelines on statelessness No.4, par. 40 en 41).

Een andere eis die wordt gesteld is, dat de staatloze "geen andere nationaliteit kan verkrijgen". Deze mogelijke voorwaarde is niet uitdrukkelijk neergelegd in het Verdrag van 1961, maar wordt wel als mogelijke voorwaarde vermeld in de UNHCR Guidelines on statelessness No.4, par. 24-25. Indien deze voorwaarde wordt gesteld, is het echter wel nodig om daarop een uitzondering te maken indien redelijkerwijs niet kan worden verwacht dat gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om die andere nationaliteit te verwerven (zie UNHCR Guidelines on statelessness No.4, par. 26, alsmede Aanbeveling 2009/13 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa inzake de nationaliteit van kinderen, beginsel 4 en het toelichtend rapport daarop par. 14-16).

Hoogachtend,

Voorzitter

20170111.002 09:18 0003

HOGE RAAD DER NEDERLANDEN

HR

Gezien scankamer
V&J

11 JAN. 2017

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
Me. K. H. D. M. Dijkhoff
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Privaatrecht
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

FMHaaglanden

11 JAN. 2017

Ontvangen

G06CC 2500EH301

Postbus 20303 | 2500 EH Den Haag